

Сім'я Тараса Шевченка

Інтегровані навчально-методичні матеріали для 1 - 3 денного навчання

1 клас

Нова українська школа

березень 2018р.

«Лицем до дитини»

м.Львів

Створили:

**Оксана Винницька, Олена Гальвіцька,
Оксана Ганик, Ірина Гурка, Катерина Куса,
Марія Логущ, Галина Овчар, Катерина Стецик,
Наталя Шумада, Марія Шуневич,
Лідія Хоршунова**

Опрацювала:

Оксана А. Винницька-Юсипович

**Проект відбувається за підтримки
Управління освіти (ДГП-ЛМР), м. Львів
та**

Інституту професійного розвитку вчителів (СКУ-СКВОР), м. Торонто.

4 Частина перша

Вступне слово

6 Частина друга - Знаю - Розумію - Застосовую

Уявлення, Наскрізнi вміння, Загальні очікувані результати (ЗОР)

7 «Мозковий штурм»

9 «Скільки членів сім'ї?»

11 «Навчаючи - учусь про Тараса Шевченка»

13 «Кому скільки років? Хто старший? Хто молодший?»

18 «Як ми будували Кирилівку»

20 Частина третя - Аналізую - Оцінюю - Творю

Конкретні очікувані результати (КОР)

22 «Малюю свою сім'ю»

23 «Родинне дерево Тараса - Моє родинне дерево»

24 «Будуємо Кирилівку»

26 «Читаю за ролями в особах про Тараса»

27 «Розігрую з друзями сценку»

28 «Загадки про Тараса»

29 «Моя книжечка про Тараса»

30 Частина четверта - Роздатковий та практичний матеріал

31 Візуальний словник

33 Вірші для читання відлунням (Афіші)

34 Додаткові тексти для вчителя

37 Тексти книжечок легкого читання

41 Зразок книжечки легкого читання

43 Зошит учня - Книжечка саморобка

44 «Навчаючи - учусь про Тараса Шевченка» - роздатковий матеріал

47 «Кому скільки років? Хто старший? Хто молодший?» - роздатковий матеріал

49 «Родинне дерево Тараса - Моє родинне дерево» - роздатковий матеріал

50 «Будуємо Кирилівку» - роздатковий матеріал

51 «Читаю за ролями в особах про Тараса» - роздатковий матеріал

52 «Моя книжечка про Тараса» - роздатковий матеріал

53 «Шукайслово» - роздатковий матеріал

Вступне слово

Що року в місяці березні в Україні відзначаються роковини Тараса Шевченка - відбуваються концерти, вивчаються вірші, вшановується пам'ять людини.

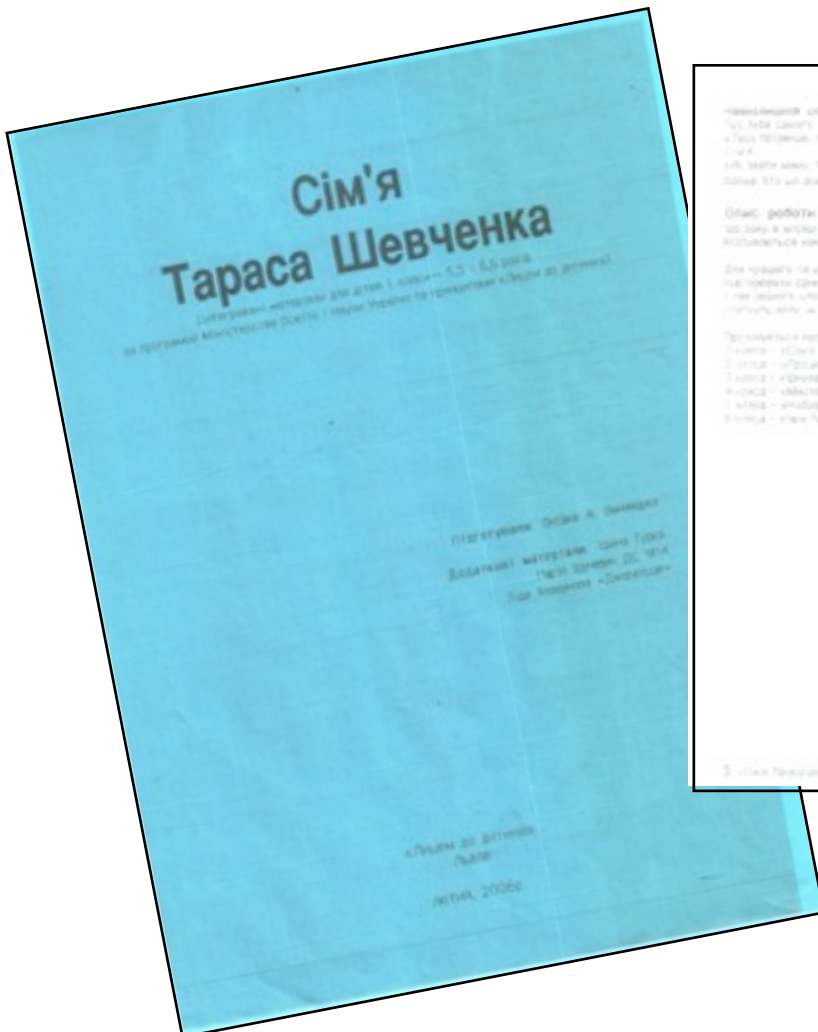
Для кращого та цікавішого засвоєння матеріалу пропонується кожного року не повторювати один і той сам матеріал. Дітям це нецікаво. Результат постійного повторення і так званого “поглибленого вивчення” призводить до того, що діти у середніх та страшних класах стогнуть коли їм оголосити, що наступна тема про Тараса Шевченка.

Група освітян, яка працює за принципами “Лицем до дитини” розробляє вже понад 15 років інтегровані матеріали за такими темами:

- 1 клас - “Сім'я Тараса Шевченка”
- 2 клас - “Праця та зацікавлення в сім'ї Тараса Шевченка”
- 3 клас - “Школа за часів Тараса Шевченка”
- 4 клас - “Мистецька діяльність Тараса Шевченка”
- 5 клас - “Кобзар різними мовами”
- 6 клас - “Ім'я Тараса Шевченка по цілому світі”

Те, що ми подаємо не є конспекти чи плани уроків. Це лише будівельний матеріал, з якого вчитель, додаючи свою працю, ідеї, матеріали з інших джерел, творить **свої** заняття у **своїх** класах...

Дещо з
минулого можна
прочитати:
[інтерв'ю](#)
[з 2013р](#)

«ПОРАДИ:

«1.Денні вірші, малюнки і предмети з підписами (візуальний словник) не ховаються, я постійно знаходяться на стінах, шафах, столах до кінця вивчення теми.

«2.Краще, щоб діти писали простим олівцем, а не ручкою. Це дозволить уникнути зайвих стресових ситуацій, коли написане не можна виправити.

«3.Не поспішайте виправляти те, що написали дитина. Дайте їй відчуття успіху, упевнитись у своїх силах. Правильність прийде згодом.

«4.Діти щодня повинні багато малювати олівцями, фломастерами, фарбами. Майже всі роботи з писання супроводжуються ілюстраціями. Це допомагає дітям глибше передати зміст написаного, дозволяє тренувати дрібні м'язи руки, готуючи їх до писання, позитивно впливає на розвиток розумових здібностей, інтуїції, фантазії, художньо-образного мислення дітей.

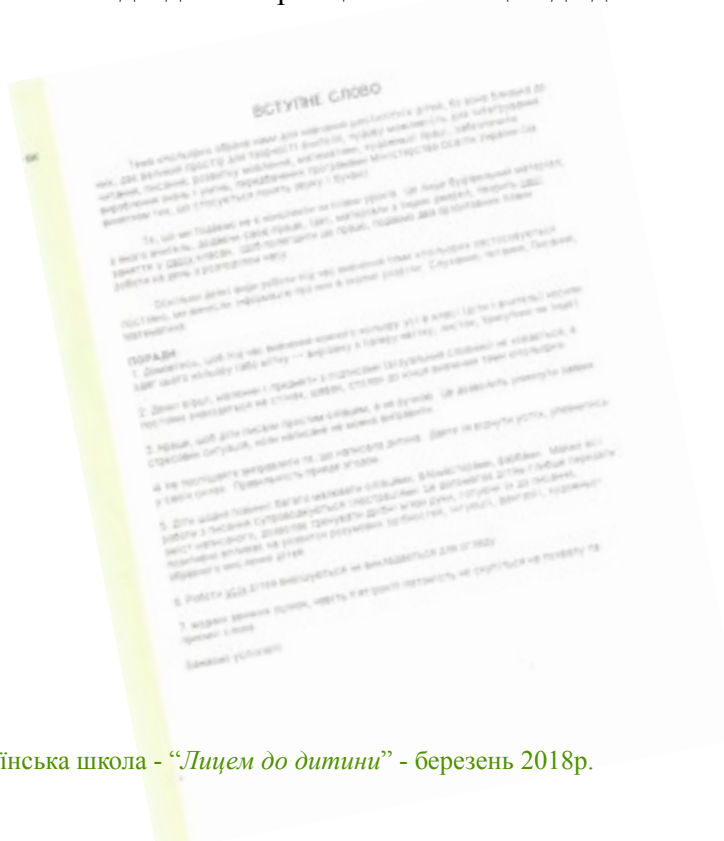
«5.Роботи **ycix** дітей вивішуються чи викладаються для огляду.

«6.Жодних звичних оцінок, навіть п'ятірок!!! Натомість не скупіться на похвалу та приємні слова.

Від часу створення перших матеріалів минуло 20 років. Але слід пам'ятати, що навчально-виховні матеріали, які Ви переглядаєте та будете використовувати – це результат багато-річної роботи багатьох людей. І сьогодні ми вже навіть маємо дорослих громадян, які з великим ентузіазмом розповідають, як вони колись навчалися за особисто-орієнтованим підходом за принципами “Лицем до дитини”.

На уроці читання читали з дітьми ‘в унісон’. На великих аркушах паперу великими літерами виписала дітям вірші... Плавню читали вірші, діти читали разом зі мною. Перед читанням діти розглядали аркуш з написаними текстами, малюнками, які були намальовані на аркушах. Після того, як прочитали ‘в унісон’ кілька разів зі мною, діти читали ‘в унісон’ групами, а потім парами. Після уроку аркуші з текстами почепили на стіну, щоб за бажанням діти могли перечитати ці тексти ще раз. Дітям сподобалося таке читання. Навіть на перерві діти підходили до аркушів групами і читали ‘в унісон’.

Світлана В. Пуцан
вчитель
м.Львів, СШ№15
2005р

ЗНАЮ > РОЗУМІЮ > ЗАСТОСОВУЮ

Застановляємося

Які бувають сім'ї?

Як колись виглядало село?

Чи Тарас Шевченко колись був дитиною?

Світ дитини

“Сім'я Тараса Шевченка”

Наскрізні вміння

Рефлексую – Пояснюю, що було для мене цікавого, нового і що мене здивувало.

Досліджую – За підтримки вчителя – вчительки фіксую дані спостережень за допомогою слів, чисел, умовних позначень...

Ефективно спілкуюся – Уважно слухаю інших, повертаюся обличчям до співрозмовника, умію говорити і слухати по черзі.

Критично мислю – Визначаю частини цілого, як частини відносяться до цілого, умію знаходити спільні і відмінні ознаки.

Рефлексую – Після виконаної роботи розповідаю, про що дізнався / -лася, що мені було складно і що зміг (змогла) зробити вдало.

Обов'язкові результати навчання

*Розрізняю та фіксую дані, аналізую та впорядковую прості послідовності [2 ІФО 1.2]

*Збираю прості статистичні дані, групую та порівнюю їх [МАО 1.1]

Перетворюю інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок [2 МАО 2.2]

*Розпізнаю ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяю їх голосом у власному мовленні [2 МОВ 1.4]

*Відважно висловлюю свої думки. Намагаюся зробити так, щоб моє висловлення було зрозуміле і привабливе. [2 МОВ 1.6]

Назва діяльності: «Мозковий штурм»

Форма діяльності: фронтальна, яка переходить в індивідуальну

Наскрізнi вміння: *Рефлексую* – Пояснюю, що було для мене цікавого, нового і що мене здивувало.

ЗОР: *Розрізняю та фіксую дані, аналізую та впорядковую прості послідовності [2 ІФО 1.2]

Обладнання:

*великий аркуш паперу, на якому зверху написано «Тарас Шевченко»

*фломастери декількох кольорів

*малі клаптики паперу

*кольорові олівці

Опис діяльності (фронтальна):

Діяльність учителя	Діяльність учня
	-Сідає на килимок, якнайближче до аркуша
-Запитую: -Що ми знаємо про Тараса Шевченка?	-Подає можливі варіанти відповідей.
-Записую друкованим шрифтом відповіді учнів на великий аркуш паперу. -Русую просту підказку біля слів.	-Веде пальчиком в повітрі наслідуючи рухи вчителя. -Спостерігає за діями вчителя
Пропоную: -Читаємо! -Читаю і проводжу пальцем під словом коли читаю.	-Читає в унісон кожне слово разом з учителем .

Опис діяльності (індивідуальна)

Діяльність учня
Вибирає 1-2 слова з загального списку на аркуші, ілюструє та малює клаптику паперу, підписує.
Прикріплює ілюстрацію у відповідному місці на аркуші.

Опис діяльності (фронтальна):

Діяльність учителя	Діяльність учня
	-Сідає на килимок, якнайближче до аркуша.
-Запитую: -Що ми нового дізналися про Тараса Шевченка?	-Подає можливі варіанти відповідей.
-Записую друкованим шрифтом відповіді учнів на великий аркуш паперу іншим кольором. -Русую просту підказку біля слів.	-Веде пальчиком в повітрі наслідуючи рухи вчителя. -Спостерігає за діями вчителя

Запитую: - Чи є щось зайве у нашому списку? -Якщо діти вважають, що необхідно, щось викреслити - викреслюю однією рисою.	-Подає можливі варіанти відповідей.
Пропоную: - Читаємо! -Проводжу пальцем під словом коли читаю	-Читає в унісон кожне слово разом з учителем

Результат:

*дає прості відповіді на запитання [2 ІФО 1.2]

*зберігає, змінює та видаляє дані... [2 ІФО 1.2]

*знаходить зайві чи пропущені елементи, помилки у послідовності [2 ІФО 1.2]

*впорядковує предмети за певними заданими ознаками [2 ІФО 1.2]

Поради вчителю:

*Фронтальну роботу повторювати після декількох завдань, або на початку дня.

*Дітям подобається порівнювати, що вони знали перед тим, що вони нового навчилися.

Використовуючи фломастери різних кольорів, ми допомагаємо їм зорієнтуватися в їхньому зростанню знань.

*Мозковий штурм є ефективний коли приймаються всі думки (навіть якщо вони учителю здаються невідповідними).

*Змінюючи чи видаляючи слова, не обговорювати з дітьми «помилки», а зосереджувати увагу на новій інформації, яка міняє бачення.

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створили: Оксана Винницька, Ліда Хоршунова

Опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Скільки членів сім'ї?»

Форма діяльності: фронтальна

Наскрізне вміння: *Досліджую* – За підтримки вчителя – вчительки фіксую дані спостережень за допомогою слів, чисел, умовних позначень...

ЗОР: Збираю прості статистичні дані, групую та порівнюю їх [МАО 1.1]

Обладнання:

- *дитячі малюнки сім'ї кожного учня (див. «Малюю свою сім'ю»)
- *маленькі смужки паперу різних кольорів (розмір смужки відповідає розміру однієї частинки графі)
- *вертикальні графі у такій кількості, скільки учнів є у класі, і ще одна для осіб сім'ї Тараса Шевченка
- *клей-олівець

Опис діяльності (фронтальна):

Діяльність учителя	Діяльність учня
-Спостерігаю, допомагаю в разі потреби.	-Виставляє (прикріплює на стіні) малюнок своєї сім'ї.
-Переглядаю з дітьми виставлені малюнки.	-Розглядає малюнки інших дітей, розповідає про членів своєї сім'ї.
-Запитую: -Скільки осіб у твоїй сім'ї?	-Подає свої варіанти відповідей.
-Роздаю кожній дитині по стільки смужок кольорового паперу, скільки осіб у їхній сім'ї. -Пропоную: -Напишіть на смужках паперу імена осіб вашої сім'ї!	-Спостерігає за діями вчителя, бере стільки смужок паперу одного кольору, скільки осіб у його сім'ї. -Записує імена осіб своєї сім'ї на смужках паперу.
-Запитую: -Хто був у сім'ї Тараса (Шевченка)? -Записую на смужках паперу членів сім'ї Тараса Шевченка за відповідями дітей.	-Подає свої варіанти відповідей. -Слідкує.
-Прикріплюю за допомогою клею картки з іменами членів сім'ї Тараса Шевченка у відведену графу.	-Спостерігає за діями вчителя.
-Пропоную приклеїти свої картки з написаними іменами у відведену і підписану (для кожної дитини) знизу графу.	-Знаходить відповідну графу (написане його прізвище) і приклеює свої картки з іменами.
-Запитую: -Скільки осіб у твоїй сім'ї? -Пропоную: Порахуємо смужки у твоїй графі?	-Подає свої варіанти відповідей. -Рахує в унісон з класом.

-Запитую: -Скільки осіб було в сім'ї Тараса (Шевченка)? -Пропоную: -Порахуємо смужки у його графі?	-Подає свої варіанти відповідей. -Рахує в унісон з класом.
-Запитую: -У чий сім'ї більше осіб, у твоєї чи у сім'ї Тараса (Шевченка)? -На скільки більше?	-Подає свої варіанти відповідей.
-Запитую: -У чий сім'ї менше осіб, у твоєї чи у сім'ї Тараса (Шевченка)? -На скільки менше?	-Подає свої варіанти відповідей.

Поради вчителю:

- *Діяльність провести після того, як учні вже виконали індивідуальну діяльність «**Малюю свою сім'ю**» та одну (або більше) діяльність, яка використовує книжечку легкого читання «*Сім'я Тараса*».
- *Перед фронтальною діяльністю вчитель прикріплює на дошку або стіну заготовлені таблиці графіків (внизу кожної графі підписані прізвища учнів класу).
- *Приклеювати свої картки з іменами діти підходять не всі одночасно, а по кілька.
- *В разі потреби діти можуть вільно підходити до графіків і працювати з ними в процесі виконання індивідуального завдання.
- *Використання графіків у класі – це не мета сама по собі. Головне – це вироблення вміння вбачати в графіках співвідносини, які існують між предметами (себто кількостями), які представлені на графіках. Тому основне – це не виготовлення графіків, а робота з ними.

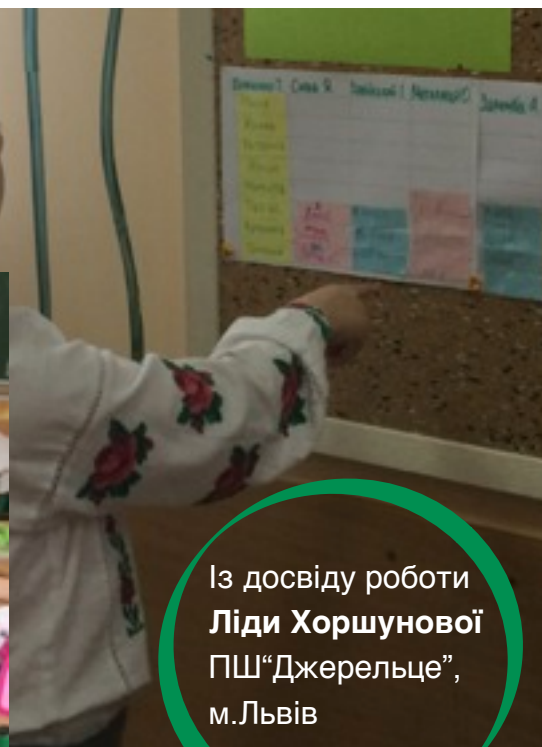
Результат:

- *збирає дані, що відображають конкретну життєву ситуацію... [2 МАО 1.1];
- *використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми [2 МАО 1.1]

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створила: Оксана Винницька

Опрацювала: Хоршунова Лідія

Із досвіду роботи
Ліди Хоршунової
 ПШ «Джерельце»,
 м. Львів

Назва діяльності: «Навчаючи – учусь про Тараса Шевченка»

Форма діяльності: Фронтальна, яка переходить у парну

Наскрізне вміння: *Ефективно спілкуюся* – Уважно слухаю інших, повертаюся обличчям до співрозмовника, умію говорити і слухати по черзі.

ЗОР: *Розпізнаю ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяю їх голосом у власному мовленні [2 МОВ 1.4]

Обладнання:

*словникові карточки

*картки-смужки з інформацією про сім'ю Шевченка на різнокольорових аркушах – див. Додаток

Опис діяльності (фронтальна):

Діяльність учителя	Діяльність учня
	-Сидить на килимку у зручному для себе положенні
-Показую словникову картку – нпр. Тарас. Питаю: -Хто прочитає?	-Спостерігає. -Пропонує відповідь.
-Пропоную: -Всі разом пишемо слово. -В повітрі пальцем, друкую слово в повітрі пальцем і вимовляю його по складах (не по літерах).	-Веде пальчиком в повітрі наслідуючи рухи вчителя і повторює слово по складах.
-Повторюю з іншими словниковими картками.	

Опис діяльності:

Діяльність учня	Діяльність учителя
	-Роздаю кожному по одній смужці паперу з надрукованою інформацією про сім'ю Тараса Шевченка.
-Читає інформацію з картки. -Ознайомлює зі своєю інформацією інших дітей.	-Роблю відповідні записи. -Заповнюю індивідуальні картки контролю.

Поради вчителю:

*Учень може одночасно ділитись інформацією тільки з однією особою.

*Після взаємного навчання різнокольорові смужки-картки приклеюються як стрічки до великого віночка Кобзареві, попередньо виготовленого на уроці трудового навчання, як подарунок Великому Кобзареві до дня народження (варіант: з карточок можна скласти різнокольоровий візерунок і приклеїти його на паперовий рушничок для портрета Шевченка).

Результат:

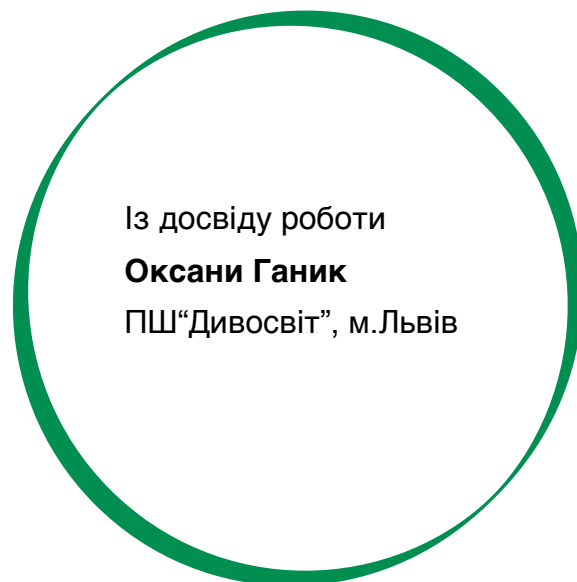
*розпізнає ключові слова, фрази в усному повідомленні [2 МОВ 1.4]

*виділяє ключові слова, фрази у власному мовленні голосом [2 МОВ 1.4]

Тема: Сім'я Тараса Шевченка

Створили: Оксана Ганик, Катерина Куса, Наталя Шумада, Галина Овчар

Опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Кому скільки років? Хто старший? Хто молодший?»

Форма діяльності: фронтальна, яка переходить в групову/парну

Наскрізне вміння: *Критично мислю* – Визначаю частини цілого, як частини відносяться до цілого, умію знаходити спільні і відмінні ознаки.

ЗОР: Перетворюю інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок [2 МАО 2.2]

Обладнання:

*маленькі клаптики кольорового паперу у великій кількості

*афіша із записом імен братів і сестер Т. Шевченка із зазначенням, кому скільки років в часі, коли Тарасові було 7 років (числа супроводжуються словами і певною кількістю крапочок) – *див. Додаток*

*великий графік (клітинки) прикріплений до дошки (стіни) або розкладений на підлозі

*листки із записом імен братів і сестер Т. Шевченка із зазначенням, кому скільки років в часі, коли Тарасові було 10 років (числа супроводжуються словами і певною кількістю крапочок) – *див.*

Додаток

*малі графіки для групової роботи

Опис діяльності (фронтальна):

Діяльність учителя	Діяльність учня
-Вивішую аркуш паперу із записом, кому скільки років серед братів і сестер Тараса Шевченка. -Пропоную: «Читаємо разом!» -Читаю і показую на слова указкою.	-Читає в унісон разом з класом та учителем. -Веде пальцем в повітрі слідом за вчителем.
-Беру смужку паперу і пишу на ній слово «Тарас». -Кладу картку зі словом Тарас біля першої граfi.	-Веде пальчиком в повітрі наслідуючи дії вчителя. -Спостерігає за діями вчителя.
-Запитую: «Скільки Тарасові років записано на аркуші?» -Беру 7 клаптиків кольорового паперу. Пропоную: «Рахуємо!» -Рахую. Під час лічби прикріплюю по одному клаптику у клітинки граfi.	-Подає свої варіанти відповідей. -Спостерігає за діями вчителя. -Рахує в унісон разом з класом та учителем.

<p>-Запитую:</p> <p>-Скільки років було його братові Микиті, коли Тарасові було 7 років?</p> <p>-Беру смужку паперу і пишу на ній слово «Микита».</p> <p>-Кладу картку зі словом «Микита» біля другої граfi.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Спостерігає за діями вчителя.</p> <p>-Веде пальчиком в повітрі наслідуючи дії вчителя.</p>
<p>-Беру 10 клаптиків кольорового паперу.</p> <p>Пропоную:</p> <p>-Рахуємо!</p> <p>-Рахую. Під час лічби прикріплюю по одному клаптику у клітинки граfi</p>	<p>-Спостерігає за діями вчителя.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-Хто старший: Тарас чи Микита?</p> <p>-Чому ви так гадаєте?</p> <p>-Запитую:</p> <p>-Як дізнатися, на скільки років Микита старший від Тараса?</p> <p>-Рахуємо!</p> <p>-Показую і рахую “додаткові” кольорові клаптики навпроти Микити.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-То на скільки років Микита старший від Тараса?</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>- Як дізнатися, на скільки років Тарас молодший від Микити?</p> <p>-Рахуємо!</p> <p>-Показую і рахую порожні клітинки навпроти Тараса.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-То на скільки років Тарас молодший від Микити?</p> <p>-Що тут цікавого?</p> <p>*УВАГА! Учителеві може видаватися самозрозумілим, що різниця віку буде однакова незалежно від того як ставити запитання. Проте, хоча діти 6-7 літнього віку розуміють поняття частини та цілого, вони ще не спроможні абстрактно зрозуміти що таке частини стосовно цілого.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p>

<p>-Запитую:</p> <p>-Скільки років було його сестрі Ярині, коли Тарасові було 7 років?</p> <p>-Беру смужку паперу і пишу на ній слово «Ярина».</p> <p>-Кладу картку зі словом «Ярина» біля третьої граfi.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Спостерігає за діями вчителя</p> <p>-Веде пальчиком в повітрі наслідуючи дії вчителя.</p>
<p>-Беру 5 клаптиків кольорового паперу.</p> <p>Пропоную:</p> <p>-Рахуємо!</p> <p>-Рахую. Під час лічби прикріплюю по одному клаптику у клітинки граfi.</p>	<p>-Спостерігає за діями вчителя.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-Хто старший: Тарас чи Ярина?</p> <p>-Чому ви так гадаєте?</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-Як дізнатися, на скільки років Ярина молодша від Тараса?</p> <p>-Рахуємо!</p> <p>-Показую і рахую порожні клітинки навпроти Ярини.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-То на скільки років Ярина молодша від Тараса?</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>- Як дізнатися, на скільки років Тарас старший від Ярини?</p> <p>-Рахуємо!</p> <p>-Показую і рахую «додаткові» кольорові клаптики навпроти Тараса.</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>
<p>-Запитую:</p> <p>-То на скільки років Тарас старший від Ярини?</p> <p>-Що тут цікавого?</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p>
<p>Запитую:</p> <p>-Хто старший: Ярина, чи Микита?</p> <p>-Чому ви так гадаєте?</p> <p>-Як дізнатися, на скільки років Ярина молодша від Микити?</p> <p>-Рахуємо.</p> <p>- Як дізнатися, на скільки років Микита старший від Ярини?</p> <p>-Рахуємо.</p> <p>-Що тут цікавого?</p>	<p>-Подає свої варіанти відповідей.</p> <p>-Рахує в унісон разом з класом та учителем.</p>

Запитую: -Скільки років було його сестрі Катерині, коли Тарасові було 7 років? -Хто старший: Катерина, чи Тарас? -Чому ви так гадаєте? -Як дізнатися, на скільки років Катерина старша від Тараса? -Рахуємо. -Як дізнатися, на скільки років Тарас молодший від Ярини? -Рахуємо. -Що тут цікавого?	-Поддає свої варіанти відповідей. -Веде пальчиком в повітрі наслідуючи дії вчителя. -Рахує в унісон разом з класом та учителем. -Спостерігає за діями вчителя.
--	---

Опис діяльності (групова/парами):

Діяльність учня	Діяльність учителя
	-Роздаю групам (2-3 учні) графіки та листки із записом, кому скільки років серед братів і сестер Тараса Шевченка коли йому було 10 років
-Записує «Тарас» на смужці паперу. -Кладе картку з іменем біля графі. -Викладає кольорові клаптики у кожному графу по одному. -Рахує.	-Спостерігаю за діяльністю учнів. -Записую слова учнів.
-Відповідає на запитання. -Допомагає іншим в групі. -Обговорює можливі варіанти результатів.	-Запитую: -Чому навпроти «Тараса» ти виклав/ла саме стільки клаптиків паперу? -Заповнюю картки спостережень.
-Бере смужку паперу і пише на ній ім'я когось із сестер або братів Тараса. -Кладе картку із цим словом біля другої графі. -Бере маленькі клаптики кольорового паперу і викладає навпроти цього імені стільки клаптиків, скільки йому/їй років. -Рахує. -Відповідає на питання.	-Спостерігаю за діяльністю учнів. -Запитую відносно викладених клаптиків, що стосуються років брата чи сестри Тараса. -Записую слова учнів.
-Допомагає іншим в групі. -Обговорює можливі варіанти результатів.	-Запитую: -Чому у цій графі ти виклав/ла саме стільки клаптиків паперу? -Заповнюю картки спостережень.

-Порівнює, хто старший, хто молодший. -Рахуючи клаптики, визначає, на скільки Тарас старший чи молодший від свого брата/сестри. -Відповідає на питання.	-Спостерігаю за діяльністю учнів. -Записую слова учнів.
-Допомагає іншим в групі. -Обговорює можливі варіанти результатів.	-Запитую: -Хто з них старший? -Хто молодший? -На скільки років старший/ша? -На скільки років молодший/ша? -Занотовую відповіді учнів у картку спостережень.
	-Планую групову та індивідуальну діяльність для учнів з особливими потребами в застосування МАО 2.2.

Поради вчителю:

*Вчитель наперед записує інформацію про вік братів і сестер Тараса Шевченка на аркуші паперу.

*УВАГА! Учителеві можу видаватися samozрозумілим, що різниця віку буде однаковою незалежно від того як ставити запитання. Проте, хоча діти 6-7 літнього віку розуміють поняття частини та цілого, вони ще не спроможні абстрактно зрозуміти що таке частини стосовно цілого.

Результат:

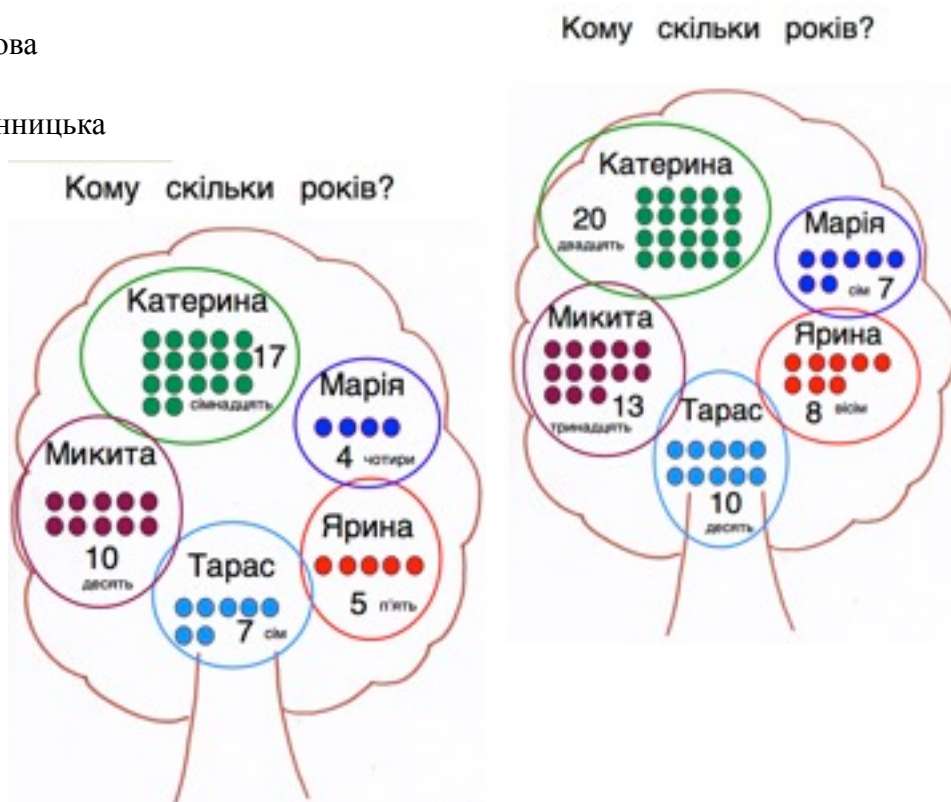
*зчитує і порівнює дані з таблиць, піктограм, схем [2 МАО 2.2-2]

*представляє дані за допомогою простих таблиць, піктограм та схем [2 МАО 2.2-3]

Тема: Сім'я Тараса Шевченка

Створила: Лідія Хоршунова

Опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Як ми будували Кирилівку»

Форма діяльності: фронтальна, яка переходить в індивідуальну

Наскрізні вміння: *Рефлексую* – Після виконаної роботи розповідаю, про що дізнавчяся / -лася, що мені було складно і що зміг (змогла) зробити вдало.

ЗОР: *Відважно висловлюю свої думки. Намагаюся зробити так, щоб моє висловлення було зрозуміле і привабливе. [2 МОВ 1.6]

Обладнання:

*закінчені групові макети Кирилівки (див діяльність «Будуємо Кирилівку»)

*великий аркуш паперу, фломастери

*малі аркуші паперу А4

Опис діяльності (фронтальна):

Діяльність учителя	Діяльність учня
	-Сідає на килимок, якнайближче до аркуша
-Пропоную: -Поверніться обличчям до однокласника, який біля вас і обговоріть, що ми робили коли ми будували макети Кирилівки? -Даю можливість дітям висловитися у парах.	-Розповідає однокласнику, що і як відбувалося. -Говорить, як вони будували макет Кирилівки. / Слухає розповідь однокласника.
-Запитую: -Яке ми можемо написати перше речення? -Записую друкованим шрифтом речення з уст дитини.	-Пропонує речення. -Веде пальчиком в повітрі, наслідуючи рухи вчителя.
-Пропоную: -Читаємо! -Читаю вголос речення і проводжу рукою плавно, вказуючи на відповідну частину тексту.	-Читає в унісон разом з учителем. -Веде пальчиком (рукою) в повітрі наслідуючи рухи вчителя.
-Записую друкованим шрифтом відповіді учнів на великий аркуш паперу. -Русую просту підказку біля слів.	-Пропонує речення. -Веде пальчиком в повітрі наслідуючи рухи вчителя.
-Запитую: -Що можна далі написати? -Записую друкованим шрифтом речення з уст дитини.	-Пропонує речення. -Веде пальчиком (рукою) в повітрі наслідуючи рухи вчителя.

-Пропоную: - Читаємо! -Читаю вголос увесь текст (від початку) і проводжу плавно рукою, вказуючи на відповідну частину тексту. -Повторити декілька разів – 5-6 речень.	-Читає в унісон разом з учителем. -Веде пальцем (рукою) в повітрі наслідуючи рухи вчителя.
---	---

Опис діяльності (індивідуальна)

Діяльність учня
Вибирає 1 речення із записаних учителем під час фронтальної діяльності, читає вчителю.
Списує речення на листок паперу А4.
Ілюструє речення.
Прикріплює свій листок паперу над реченням, яке написав вчитель.

Результат:

*розповідає про те, що його / її вразило, схвилювало [2 МОВ 1.6]

*переповідає події із власного життя [2 МОВ 1.6]

*підтримує аргументами власні думки або *спростовує* їх [2 МОВ 1.6]

Поради вчителю:

*Під час написання класного оповідання учитель записує на аркуші паперу точні слова дитини. Дуже важливим є не вносити учительських «поправок» до тексту.

*Кожне речення писати на окремому папері. Коли учні переписали та проілюстрували, прикріпити аркуші з малюнками до стіни.

*Після закінчення діяльності оформити ці окремі аркуші в книжку й поставити в класну бібліотеку.

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створила і опрацювала: Оксана Винницька

АНАЛІЗУЮ > ОЦІНЮЮ > ТВОРЮ

Діяльність	Конкретний очікуваний результат (КОР)	КОР - Індекс
«Малюю свою сім'ю»	* <i>малює</i> графічними матеріалами, фарбами	[2 МИО 1.1-4]
«Родинне дерево Тараса – Моє родинне дерево»	* <i>представляє</i> інформацію графічно (схеми, таблиці, діаграми)	[2 МОВ 2.6-2]
	* <i>розповідає</i> про видатних українців (напр., Т. Шевченка...)...	[2 ГІО 4.2-1]
	* <i>представляє</i> зібрані відомості доступними виражальними засобами	[2 ГІО 4.2-2]
	* <i>пояснює</i> функції та значення батьків для кожної людини	[2 СЗО 1.4-2]
«Будуємо Кирилівку»	* <i>створює</i> моделі відомих... тривимірних (об'ємних) фігур із підручного матеріалу...	[2 МАО 4.3-1]
	* <i>аналізує</i> зображення..., дотримується їх у процесі роботи (використання... малюнків)	[2 ТЕО 1.2-1]
	* <i>встановлює</i> , чим його / її дитинство відрізняється від дитинства старших родичів...	[2 ГІО 1.3-1]
	* <i>розповідає</i> про видатних українців (напр., Т. Шевченка...)...	[2 ГІО 4.2-1]
	* <i>представляє</i> зібрані відомості доступними виражальними засобами	[2 ГІО 4.2-2]
	* <i>об'єднується</i> з іншими дітьми у групу для навчання та гри	[2 СЗО 4.4-6]
	* <i>виконує</i> запропоновану роль у мікрогрупі (команді), погоджуюся із рішенням команди	[2 СЗО 4.4-7]
«Читаю за ролями в особах про Тараса»	* <i>читає</i> вголос... різні тексти... залежно від мети читання	[2 МОВ 2.2-2]
	* <i>читає</i> за ролями фрагменти твору	[2 МОВ 2.7-2]

«Розіграю з друзями сценку»	* <i>використовує</i> голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для імпровізованого відтворення... * <i>пояснює</i> функції та значення батьків для кожної людини	[2 МОВ 1.7-3] [2 СЗО 1.4-2]
«Загадки про Тараса»	* <i>ставить запитання</i> до усного повідомлення й <i>відповідає</i> на запитання * <i>використовує</i> фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для обговорення	[2 МОВ 1.2-1] [2 МОВ 1.2-2]
«Моя книжечка про Тараса»	* <i>створює</i> невеликі висловлення на тему, яка його / її хвилює... <i>записує</i> * <i>пояснює</i> , що життя кожного покоління неповторне * <i>представляє</i> зібрані відомості доступними виражальними засобами	[2 МОВ 3.1-3] [2 ГІО 1.3-2] [2 ГІО 4.2-2]

Із досвіду роботи
Ліди Хоршунової
ПШ «Джерельце»,
м. Львів

Назва діяльності: «Малюю свою сім'ю»

Форма діяльності: індивідуальна

Наскрізнi вiмннн: *Органiзовую свою дiяльнiсть* – Переглядаю свою роботу після її закінчення, можу пояснити, які завдання я виконав добре.

ЗОР:

*Творю відомими мені засобами мистецтва [2 МІО 1.1]

Обладнання:

*картка-інструкція – *Додаток 1, Додаток 2*

*папір, фломастери, олівці, фарби

*коробка (будь-яка, може бути з-під взуття тощо) з покладеними матеріалами для діяльності.

Додаток 1:

Хто є в твоїй сім'ї?

Намалюй свою сім'ю.

Додаток 2:

Скільки осіб у твоїй сім'ї?

Напиши на малюнку.

Опис діяльності (індивідуальна)

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Розкладає на столі предметний матеріал, інструкцію.
Читає інструкцію (вказівки) для виконання діяльності – <i>Додаток 1</i> .
Малює свою сім'ю.
Виконує завдання з картки-запитника – <i>Додаток 2</i> .
Після закінчення діяльності складає усе до коробки.
Ставить коробку на відведене для цього місце.

Поради вчителю:

*Усі матеріали, необхідні для проведення, складені у коробці (обладнання, інструкція (вказівки) для учня).

*В процесі індивідуальної діяльності учень/учениця може спілкуватися з іншими, питати поради в однокласників, допомагати.

*Увага! Під час індивідуальної діяльності вчитель не проводить фронтального пояснення та не перевіряє діяльності учня.

Результат:

*малює графічними матеріалами, фарбами [2 МІО 1.1-4]

Тема: Сім'я Тараса Шевченка

Створила і опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Родинне дерево Тараса – Моє родинне дерево»

Форма діяльності: індивідуальна

Наскрізнi вміння: *Рефлексую* – Пояснюю, що було для мене цікавого, нового і що мене здивувало.

ЗОР:

*На основі тексту малюю / добираю ілюстрації, фіксую інформацію графічно [2 МОВ 2.6]

*Розповідаю про себе та інших (на основі спостережень, текстів) [2 ГІО 4.2]

*Розпізнаю здорову етичну поведінку та демонструю її [2 СЗО 1.4]

Обладнання:

*картка-інструкція – Додаток 1

*книжка легкого читання «Сім'я Тараса»

*картка «Родинне дерево Тараса Шевченка»

*олівці

*коробка (будь-яка, може бути з-під взуття тощо) з покладаними матеріалами для діяльності

Додаток 1

Прочитай книжку «Сім'я Тараса».

Заповни «Родинне дерево Тараса Шевченка».

Заповни своє родинне дерево.

Покажи свою роботу комусь з друзів.

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Читає книжечку «Сім'я Тараса».
Заповнює схему «Родинне дерево Тараса Шевченка».
В процесі роботи користується книжечкою «Сім'я Тараса Шевченка».
Заповнює схему «Родинне дерево...».
Ділиться з однокласником результатами своєї роботи.
Після закінчення діяльності складає все у коробку.
Ставить коробку на відведене для цього місце.
Вивішує свою роботу у відведеному для цього місці.

Результат:

*представляє інформацію графічно (схеми, таблиці, діаграми) [2 МОВ 2.6-2]

*розповідає про видатних українців (напр., Т. Шевченка...)... [2 ГІО 4.2-1]

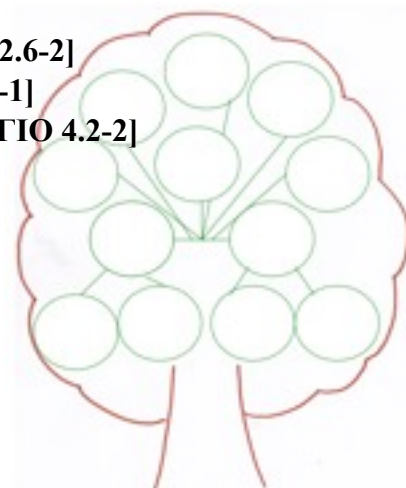
*представляє зібрані відомості доступними виражальними засобами [2 ГІО 4.2-2]

*пояснює функції та значення батьків для кожної людини [2 СЗО 1.4-2]

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створила: Ліда Хоршунова

Опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Будуємо Кирилівку»

Форма діяльності: групова

Наскрізне вміння: *Співпрацюю* – Встановлюю для групи послідовність виконання запропонованих дій.

ЗОР:

- *Конструюю площинні (двовимірні) та об'ємні (тривимірні) фігури з підручного матеріалу, створюю макети реальних та уявних об'єктів [2 МАО 4.3]
- *Аналізую зображення схем із допомогою дорослих та керуюся ними у процесі роботи [2 ТЕО 1.2]
- *Розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє [2 ГІО 1.3]
- *Розповідаю про себе та інших (на основі спостережень, текстів) [2 ГІО 4.2]
- *Уважно слухаю, запитую про потреби інших та висловлююся так, щоб не образити іншого [2 СЗО 4.4]

Обладнання:

- *фотографій с.Кирилівки кінця ХІХст.
- *будівельний матеріал (дерев'яний, пластмасовий...)
- *вторинний матеріал (патички, папір, пластик...)
- *пластилін, солома
- *ножиці, клей, клейка стрічка, фломастри, олівці, дощечки, смужки паперу для запису імен...
- *коробка (будь-яка, може бути з-під взуття тощо) з покладаними в неї матеріалами для діяльності

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Шукає ще трьох осіб, які хочуть разом з ним виконати це завдання.
Переглядає фотографії с.Кирилівки ХІХст.
Планує, як можна збудувати макет села з запропонованих матеріалів.
Виготовляє макет с.Кирилівки, в якому виростав Тарас Шевченко.
В процесі роботи повертається до фотографій, щоб виявити подробиці.
Прикріплює карточку на макет з іменами учасників групи.
Ставить коробку на відведене для цього місце.

Поради вчителю:

- *Усі матеріали, необхідні для проведення діяльності, складені у коробці.
- *В процесі групової діяльності учень/учениця може спілкуватися з іншими, питати поради в однокласників, допомагати.
- *Після закінчення діяльності усі дитячі роботи виставляються у місці, до якого усі діти мають вільний доступ

Результат:

- *створює моделі відомих... тривимірних (об'ємних) фігур із підручного матеріалу... [2 МАО 4.3-1]
- *аналізує зображення..., дотримується їх у процесі роботи (використання... малюнків) [2 ТЕО 1.2-1]
- *встановлює, чим його / її дитинство відрізняється від дитинства старших родичів... [2 ГІО 1.3-1]
- *розповідає про видатних українців (напр., Т. Шевченка...)... [2 ГІО 4.2-1]
- *представляє зібрані відомості доступними виражальними засобами [2 ГІО 4.2-2]
- *об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри [2 СЗО 4.4-6]
- *виконує запропоновану роль у мікрогрупі (команді), погоджуюся із рішенням команди [2 СЗО 4.7]

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створила і опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Читаю за ролями в особах про Тараса»

Форма діяльності: парна

Наскрізне вміння: *Ефективно спілкуюся* – Уважно слухаю інших, повертаюся обличчям до співрозмовника, умію говорити і слухати по черзі.

ЗОР:

*Читаю невеликі за обсягом тексти виразно вголос або подумки і розповідаю, про що вони. [2 МОВ 2.2]

*Експериментую з текстом (змінюю кінцівку, місце подій, додаю персонажів тощо) [2 МОВ 2.7]

Обладнання:

*картка-інструкція – Додаток 1

*картка «Поет Тарас»

Додаток 1

Вибери для себе роль.

Прочитай «Поет Тарас».

Зміни свою роль на іншу.

Прочитай ще раз.

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Шукає ще одну особу, з якою хочуть разом виконати це завдання.
Розподіляє ролі.
Читає листок «Поет Тарас» за ролями.
Додає кінцівку до діалогу.
Ставить коробку на відведене для цього місце.

Результат:

*читає вголос... різні тексти... залежно від мети читання [2 МОВ 2.2-2]

*читає за ролями фрагменти твору [2 МОВ 2.7-2]

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створила: Ліда Хоршунова

Опрацювала: Оксана Винницька

Поет Тарас
Леся: Тече вода із-за гаю...
Тато: Та похід горою...
Леся: Ти що, теж у школі вчив цей вірш?
Тато: Звичайно. І мама вчила.
Леся: А бабуся і дідусь?
Тато: Вони теж його знають. А ти запитай бабуся. Вона більше половини «Кобзаря» напам'ять знає.
Леся: А що таке «Кобзар»? Поясни, будь ласка, тату.
Тато: Це велика книга з віршами Тараса Шевченка.
Леся: _____
Тато: _____

Поет Тарас
Степанко: Тече вода із-за гаю...
Мама: Та похід горою...
Степанко: Ти що, теж у школі вчила цей вірш?
Мама: Звичайно. І татко вчив.
Степанко: А бабуся і дідусь?
Мама: Вони теж його знають. А ти запитай дідуса. Він більше половини «Кобзаря» напам'ять знає.
Степанко: А що таке «Кобзар»? Поясни, будь ласка, мамо.
Мама: Це велика книга з віршами Тараса Шевченка.
Степанко: _____
Мама: _____

Назва діяльності: «Розігрую з друзями сценку»

Форма діяльності: групова

Наскрізне вміння: *Співпрацюю* – Встановлюю для групи послідовність виконання запропонованих дій.

ЗОР:

*Використовую словесні і несловесні засоби під час представлення своїх думок [МОВ 1.7]

*Розпізнаю здорову етичну поведінку та демонструю її [2 СЗО 1.4]

Обладнання:

*книжечка легкого читання «Сім'я Тараса»

*хустинки, шапки...

*папір, клей, ліпка, фломастери....

*коробка (будь-яка, може бути з-під взуття тощо) з покладаними матеріалами для діяльності

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Шукає ще трьох осіб, які хочуть разом з ним виконати це завдання.
Читає з товаришами книжечку легкого читання «Сім'я Тараса».
Вибирає собі роль.
Виготовляє собі «костюм».
Розігрує з товаришами сценку, відтворюючи історичних персонажів.
Міняється роллю з товаришем.
Разом з товаришем знову розігрує сценку.
Ставить коробку на відведене для цього місце.

Поради вчителю:

*На коробці має бути вказівка, що ця діяльність для 4 осіб.

*Не обов'язково, щоб діти представляли результат перед класом.

Результат:

*використовує голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для імпровізованого відтворення...

[2 МОВ 1.7-3]

*пояснює функції та значення батьків для кожної людини [2 СЗО 1.4-2]

Тема: «Сім'я Тараса Шевченка»

Створила і опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Загадки про Тараса»

Форма діяльності: індивідуальна

Наскрізні вміння: *Ефективно спілкуюся* – Уважно слухаю інших, повертаюся обличчям до співрозмовника, умію говорити і слухати по черзі.

ЗОР: *Відтворюю основний зміст повідомлення (хто?, що?, де?, коли?) відповідно до мети [2 МОВ 1.2]

Обладнання:

- *картка-інструкція – Додаток 1
- *книжечка легкого читання «Сім'я Тараса»
- *папір, фломатери, олівці, фарби
- *коробка (будь-яка, може бути з-під взуття тощо) з послкаденими матеріалами для діяльності.

Додаток 1:

Прочитай книжечку «Сім'я Тараса».

Придумай загадку про сім'ю Тараса.

Загадай загадку комусь з друзів.

Опис діяльності (індивідуальна)

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Розкладає на столі книжечку легкого читання, інструкцію.
Читає інструкцію (вказівки) для виконання діяльності – Додаток 1.
Читає книжечку легкого читання «Сім'я Тараса».
Записує загадку на аркуші паперу.
Підходить до однокласника і загадує йому / їй загадку.
Ставить коробку на відведене для цього місце.

Поради вчителю:

- *Усі матеріали, необхідні для проведення, складені у коробці (обладнання, інструкція (вказівки) для учня, книжечка легкого читання).
- *В процесі індивідуальної діяльності учень/учениця може спілкуватися з іншими, питати поради в однокласників, допомагати.
- *Увага! Під час індивідуальної діяльності вчитель не проводить фронтального пояснення та не перевіряє діяльності учня.
- *Увага! Вчитель не перевіряє та не поправляє правопис у роботі дитини.

Результат:

- **ставить запитання до усного повідомлення й відповідає* на запитання [2 МОВ 1.2-1]
- *використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для обговорення [2 МОВ 1.2-2]

Тема: Сім'я Тараса Шевченка

Створила і опрацювала: Оксана Винницька

Назва діяльності: «Моя книжечка про Тараса»

Форма діяльності: індивідуальна

Наскрізнi вiмннн: *Рефлексую* – Пояснюю, що було для мене цікавого, нового і що мене здивувало.

ЗОР:

*Створюю невеликі висловлення, записую їх [2 МОВ 3.1]

*Розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє [2 ГІО 1.3]

*Розповідаю про себе та інших (на основі спостережень, текстів) [2 ГІО 4.2]

Обладнання:

*шаблони книжечок у формі силуету Т.Шевченка...

*словникові картки, папір, олівці

Опис діяльності (індивідуальна):

Діяльність учня
Бере коробку з матеріалами, відкриває її.
Розкладає на столі вміст коробки.
Записує текст на сторінках книжечки (можна «зачарованим почерком»)
Малює ілюстрації до тексту.
Показує ілюстрації і читає текст однокласнику.
Після закінчення діяльності складає усе до коробки.
Ставить коробку на відведене для цього місце.
Вивішує свою роботу у відведеному для цього місці.

Результат:

*створює невеликі висловлення на тему, яка його / її хвилює... *записує* [2 МОВ 3.1-3]

*пояснює, що життя кожного покоління неповторне [2 ГІО 1.3-2]

*представляє зібрані відомості доступними виражальними засобами [2 ГІО 4.2-2]

Тема: Сім'я Тараса Шевченка

Створила і опрацювала: Оксана Винницька

РОЗДАТКОВИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Світ дитини
“Сім’я Тараса
Шевченка”

Тарас Шевченко

батько

мама

дідо

бабуся

діти

сестра

брат

син

дочка

старший

молодший

найстарша

наймолодший

Григорій

Катерина

Микита

Йосип

Марія

Ярина

Кирилівка

Моринці

пісня

хата

село

став (ставок)

ряска

осока

качечка

качур

качаточка

Кобзар

допитливий

бавиться

ходить

слухає

працює

доглядає

підкується

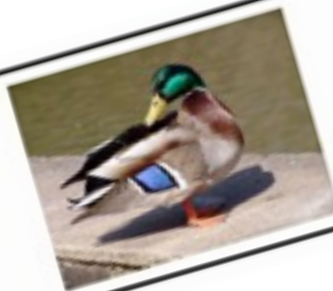
Стіни, підлога й столи
повинні бути заповнені
словами, які діти
можуть списувати...

Сучасна методика
навчання грамоти
пропонує надати
кожній дитині зокрема
багато можливості
списувати слова, які її
захоплюють...

“...діти спроможні
розвинути дуже великий
візуальний словник, заки
вони вмітимуть
розпізнавати та зіставляти
букви і слова

качур

"Лицем до дитини"

качаточка

"Лицем до дитини"

качечка

"Лицем до дитини"

Тарас

Кобзар

"Лицем до дитини"

село

"Лицем до дитини"

Вірші для читання відлунням Афіші

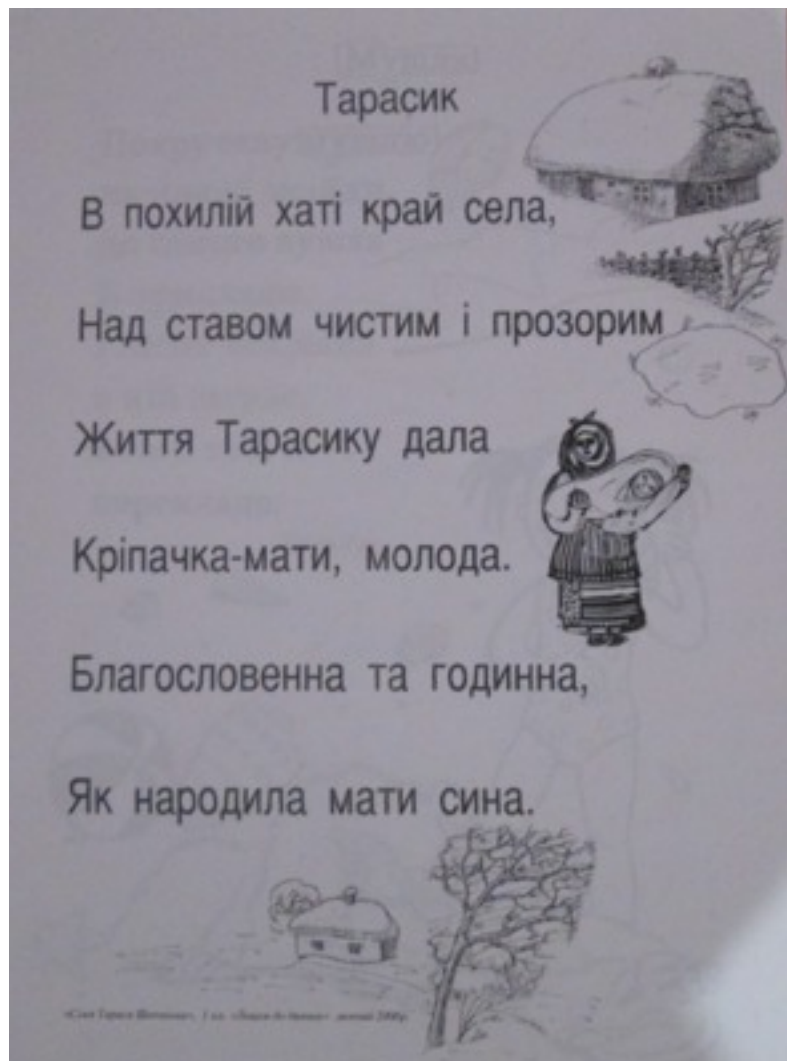
Тарасик

В похилій хатині край села,
над ставом чистим і прозорим
життя Тарасику дала
кріпачка-мати молода.
Благословення та година,
як народила мати сина.

Тече вода із-за

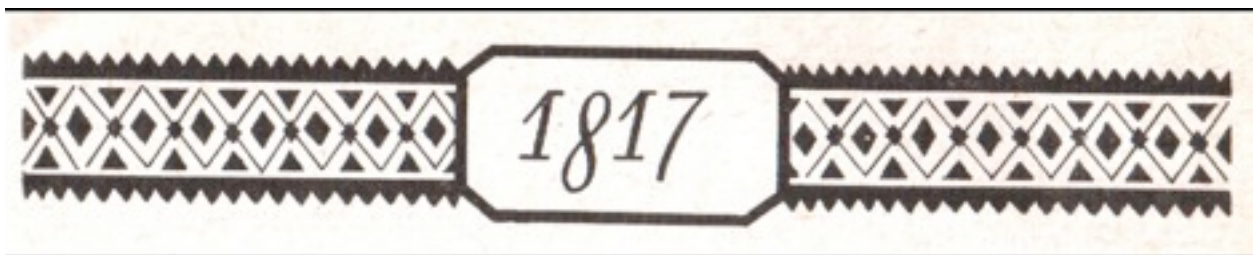
Тече вода із-за гаю
Та попід горою,
Хлюпочуться качаточка
Поміж осокою.
А качечка впливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Т. Шевченко

“...[На великих аркушах паперу](#)
виписати вірші... Показуючи
рукою на текст, учителька читає
вголос... Діти «читають» разом з
учителькою.

“Учителька читає вголос казку... Під час читання треба дати нагоду дітям [посідати на підлозі](#), або килимку біля учительки.

КОЗА-ДЕРЕЗА І ПІВЕНЬ У ЧЕРВОНИХ ЧОБОТЯХ

Яскраве сонце освітлювало батьківську хату. Сонячний зайчик з причілкового вікна падав на вербу біля перелазу й золотив зелені віти та дуплястий стовбур. На високій вербі вершок зовсім усох і стирчав у небо паличчям. Яблуня на причілку підростала і щороку більше родила червоних яблук. Подвір'я поросло зеленим шпоришем і калачиками.

Серед двору на ряднині сидів Тарас. Йому йшов четвертий рік. Засмаглі на сонці щоки шаріли, він мружив очі й захоплено грався улюбленими цяцьками. Тут же в дерев'яних ночвах спала маленька Тарасова сестричка Яринка, а по дворі, осідлавши довгу лозину, що-духу мчав шестирічний братік Микита.

Угледівши сестричку-няню, Тарас схопився на ноги.

Як він виріс!.. Полотняна сорочка підскочила за коліна, і як він не натягував її — не прикривала ніг...

Катря поклала сапу на призьбі, а сама, переступивши через плетений тинок біля хати, взялась виривати бур'ян у квітнику. Тарас голосно кликав:

— Катрусю, іди розкажи казку! Розкажи казку!

— Посидь, Тарасику, побався з Яринкою — вона маленька...

— Катрусю, і я був маленький?

— І ти був маленький, а тепер виріс і повинен глядіти сестричку.

У тебе є цяцьки?

На ряднині в зеленій траві лежали покривка від горняти, дерев'яна кулька не знати від чого, зелений огірок, кілька квіток з Катрусиного квітника.

Тарас збирав цяцьки на ряднину і обіцяв всі віддати маленькій Яринці, коли прокинеться.

Засокотала зозуляста курка, озвався півень під тином, що приловчився вихопити з рук малого хлопця зеленого огірка і тепер кликав курей ділити поживу.

Надокучило Тарасові дивитись на півня та курей, і він зноу кликав:

— Катрусю, іди розкажи казку!

— Перестань, Яринку збудиш...

Яринка і справді ворухнулася.

Тарас не міг уговоритись, все кликав Катрю, і вона, кинувши роботу, мусила сісти поруч.

— Катрусю, розкажи про козу-дерезу, — просив Тарас, і вогники заграли в очах.

— Посидів би, побавився, я тобі дві кози розказала б.

— Розкажи мені, сестричко, одну козу-дерезу.

Катря почала розповідати, а Тарас, припавши до неї, ловив кожне слово. Він зрідка кліпав допитливими очима і ледь-ледь дихав: йому здавалось, що й він пасе козу, жене її з поля і зустрічає дідуса на воротах у червоних чоботях.

— Кізонько люба, кізонько мила, чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я не пила, я й не їла — тільки бігла через гребельку, вхопила води крапельку, бігла через місточок, вхопила кленовий листочок, — тільки й пила, тільки й їла.

Сердився дід на сина, а Тарас на брехливу козу.

— Дід сина вбив, у землю загорнув...

Тарас стурбовано закліпав очима, сльози наворачтались на очі, але гнів на брехливу козу сушив їх. Коли б можна було, він би сам пішов до діда і розповів правду про зрадливу козу, тож коли дідусь дізнався, що коза його обдурювала, і покарав її, — Тарас дуже зрадів.

Довго розповідала Катря, позираючи на сонце, яке звернуло на полудень. Скоро батько, мати прийдуть з панщини.

Тільки почало світати, як вони пішли на лан пшеницю жати і, певно, прийдуть змучені, натружені, як і вчора. Та вчора мати й вечеряти не захотіла, а добрівши до полу, припала до дубової дошки, поойкала трохи і стишилась. Так міцно заснула, що батько не міг збудити.

Сонце покотилось за гору. Тарас хотів діждатись батька й матері, але сон зводив вії, плющив очі...

— Ти, я бачу, спати хочеш? Ходімо до хати — постіль постелю.

Катря постелила, спати поклала, тихенькою пісенькою приспала.

автор: **Дмитро Красицький** (1901 - 1989),
правнук рідної сестри Тараса Шевченка Катерини.

1820

БРАТІК І СЕСТРИЧКА

Легенький вітрець колихав зелений завітчаний степ. Блакитні дзвіночки, волошки, королевий цвіт ніби змагалися своєю красою перед ніжною квіткою брат-і-сестра.

Ранішнє сонце сушило чисту росу на зелені, яка мінилась під промінням дорогими самоцвітами. На чистому, прозорому пахучому повітрі легко дихалось братові й сестрі, що, побравшись за руки, перетинали довгі гони.

Праворуч від дороги виблискувало дзеркало річки, а вперед, скільки око сягало, простягся степ і степ без кінця, без краю. Десь на небі дзвенів жайворонок. Тарас дивився вгору, але пташки не бачив. Жайворонок спускався нижче, нижче, співав голосніше і сів на могилу.

— Як тут хороше, Катrusю! І небо тут не таке, як у селі... І повітря запашне...

Катря сіла на межі. Навколо неї сокирки, польові маки, пахучий чебрець. Тарас бігав по степу, рвав квіти і носив сестрі, а вона плела віночок.

— Катrusю, що це за квітка?

— Це брат-і-сестра.

— А чого так звуть її?

— Братік любив сестру, і вони обернулись у квітку, щоб завжди бути вкупі.

Тарас ніжно погладив сині і жовті листочки квітки.

автор: **Дмитро Красицький** (1901 - 1989),
правнук рідної сестри Тараса Шевченка Катерини.

Тексти книжечок легкого читання

1. Що роблять батьки? (початковий рівень)

КОР: *пояснює функції та значення батьків для кожної людини [2 СЗО 1.4]

3	Батьки люблять дітей.
4	Батьки годують дітей.
5	Батьки одягають дітей.
6	Батьки доглядають дітей.
7	Батьки читають дітям.
8	Батьки гуляють з дітьми.
9	Батьки бавляться з дітьми.
10	А що роблять твої батьки для тебе?

2. Катерина і Тарас (середній рівень)

КОР: *пояснює, які почуття пов'язують його/її з близькими людьми, висловлює припущення про те, чим вони зумовлені [2 ГЮ 7.1]

3	Катерина піклувалася про свого брата Тараса.
4	Катерина доглядала свого брата Тараса.
5	Катерина забавляла свого брата Тараса.
6	Катерина жаліла свого брата Тараса.
7	Катерина цілувала свого брата Тараса.
8	Катерина любила свого брата Тараса.
9	Катерина переживала за свого брата Тараса.
10	Тарас любив свою сестру Катерину. Кого ти любиш?

“...розвиток вміння читати поділяється на п'ять стадій... у першій стадії дитина... розвиває візуальний словник, розуміє, що через читання можна дізнатися щось нове... у третій стадії... дитина вживає своє знання про довкілля та ілюстративний матеріал, щоб здогадуватися, що написано

3. Найстарша сестра Катерина (кінцевий рівень)

КОР:

*описує узвичаєні правила життя своєї сім'ї... [2 ГІО 7.1]

*спостерігає за рослинами, які вирощує у класі... [2 ПРО 3.2]

3	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина бавила братів і сестер.
4	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина працювала на городі.
5	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина доглядала квітник.
6	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина ходила по воду.
7	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина готувала їсти.
8	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина накривала на стіл.
9	Найстарша сестра Катерина мала багато роботи. Катерина прибирала в хаті.
10	Багато обов'язків мала сестра Катерина. А які твої обов'язки?

4. Сестри і брати Тараса (середній рівень)

КОР:

*розрізняє види стосунків між людьми різної статі (родинні зв'язки...) [2 СЗО 4.4]

*експериментує з кольорами, ... тощо [2 МИО 1.2]

3	Батьки Тараса мали багато дітей.
4	Тарас мав багато сестер і братів.
5	Тарас мав старшу сестру Катерину.
6	Тарас мав молодшу сестру Ярину.
7	Тарас мав молодшу сестру Марію.
8	Тарас мав старшого брата Микиту.
9	Тарас мав молодшого брата Йосипа.
10	А ти маєш брата чи сестру? Хто з вас старший?

“...Я використовую багато методів, щоб залучити дітей до читання... Розпочинали ми [читати в унісон](#)... Пізніше ми почали читати «ехом»...

5. Як добре мати сестру чи брата! (кінцевий рівень)

КОР: *розрізняє потреби близьких людей ... [2 СЗО 1.3]

3	Я маю брата. З братом можна бавитися. Я люблю бавитися разом з братом.
4	Я маю сестру. З сестрою можна поговорити. Я люблю говорити разом із сестрою.
5	Я маю брата. З братом можна помріяти. Я люблю мріяти разом з братом.
6	Я маю сестру. З сестрою можна погуляти. Я люблю гуляти разом із сестрою.
7	Я маю брата. З братом можна малювати. Я люблю малювати з братом.
8	Я маю сестру. З сестрою можна почитати. Я люблю читати разом із сестрою.
9	Я маю брата. З братом можна побігати. Я люблю бігати разом з братом.
10	Що ти любиш робити з братом чи сестрою?

6. Хто найстарший? Хто наймолодший? (середній рівень)

КОР: *порівнює час, ... [2 МАО 1.3]

3	Катерина є найстаршою сестрою.
4	Катерина старша від Тараса на 10 років.
5	Микита старший від Тараса на 3 роки.
6	Ярина молодша від Тараса на 2 роки.
7	Марія молодша від Тараса на 5 років.
8	Йосип молодший від Тараса на 7 років.
9	Йосип є наймолодший у сім'ї.
10	А хто у твоїй сім'ї є найстарший? Хто є наймолодший?

7. Малий Тарас (кінцевий рівень)

КОР: *досліджує і представляє (на прикладі однолітків і родини) неповторність кожної людини, беручи до уваги зовнішність, поведінку, характер, уподобання тощо [2 ГІО 6.3]

3	Тарас був допитливий. Йому все було цікаво.
4	Тарас слухав розповіді старших. Йому було цікаво.
5	Тарас слухав пісні кобзарів. Йому було цікаво.
6	Тарас слухав шум вітру. Йому було цікаво.
7	Тарас слухав дзюрчання струмка. Йому було цікаво.
8	Тарас слухав спів пташок. Йому було цікаво.
9	Тарас слухав гудіння хрущів. Йому було цікаво.
10	Тарас ходив в околицях села. Йому було цікаво. А що цікаво тобі чи твоїм друзям?

8. Сім'я Тараса

3	Тарас народився в сім'ї Шевченко. Ім'я Тараса записали у велику книжку.
4	Мама Тараса називалася Катерина. Тато Тараса називався Григорій. Тарас намалював портрет свого тата.
5	Дід Тараса називався Іван. Тарас дуже любив діда Івана. Тарас намалював портрет свого діда.
6	Це фото братів Тараса. Старший брат Тараса називався Микита. Молодший брат Тараса називався Йосип.
7	Старша сестра Тараса називалася Катерина. Тарас дуже любив Катерину. Це Тарас і Катерина разом.
8	Молодша сестра Тараса називалася Ярина. Ще одна молодша сестра називалася Марія. Тарас часто мандрував з Яриною та дідом.
9	Це хата сім'ї Шевченків. В цій хаті жив Тарас з братами і сестрами. Цю хату намалював Тарас.
10	Це село Кирилівка. В цьому селі жив Тарас.

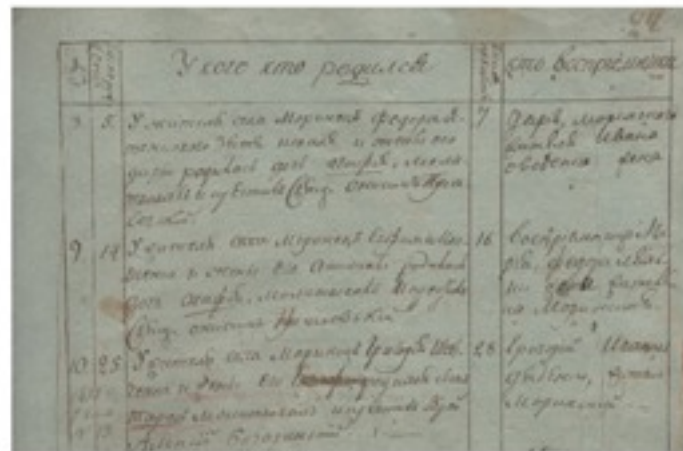
Сім'я Тараса

2018
www.lycem-do-dytyny.com

Мама Тараса називалася Катерина.
Тато Тараса називався Григорій.
Тарас намалював портрет свого тата.

Тарас народився в сім'ї Шевченко.
Ім'я Тараса записали у велику книжку.

Дід Тараса називався Іван.
Тарас дуже любив діда Івана.
Тарас намалював портрет свого діда.

Це фото братів Тараса.
Старший брат Тараса називався Микита.
Молодший брат Тараса називався Йосип.

Старша сестра Тараса називалася Катерина.
Тарас дуже любив Катерину.
Це Тарас і Катерина разом.

7

Молодша сестра Тараса називалася Ярина.
Ще одна молодша сестра називалася Марія.
Тарас часто мандрував з Яриною та дідом.

8

Це хата сім'ї Шевченків.
В цій хаті жив Тарас з братами і сестрами.
Цю хату намалював Тарас.

9

Це село Кирилівка.
В цьому селі жив Тарас.

10

Книжечка саморобка

«Моя книжечка про Тараса Шевченка» розрахована на дітей, які ще не готові розглянути чистий папір, як ціль для писання. Вони не знають як правильно писати, не знають достатньо слів щоб скласти повні речення. Можливо, вони можуть писати достатньо добре, але все ще потребують керівництва, допомоги зі сторони дорослого. Вони сприймають своє писання на листі паперу тільки коли він стає частиною книжечки. Для всіх таких дітей «Моя книжечка про Тараса Шевченка» дає можливість попрацювати насамоті зі своїм словарним запасом, структурою речень та правописом.

Особливість цієї книжечки в тому, що вона дає дитині відчуття того що їй кажуть що робити, полегшують прийняття рішень, насправді залишаючи право вибору відкритим настільки, наскільки це можливе.

Ця книжечка веде до персональних пошуків. Доволі часто діти невпевнені, що їм подобається а що ні. У пошуках цих особистих уподобань вони розвивають у собі відчуття цільності. Діти, які мають фотографії, нерідко приносять їх, щоб вкласти в книжечку, демонструючи себе, сім'ю, друзів. Їх слід підтримувати, коли вони беруть фото для книжечки (якщо це можливо).

Важливим є те, що «Моя книжечка про Тараса Шевченка» закріплює особистий досвід дитини. Книжечка каже: «Чим живеш та що відчуваєш – це важливі, цікаві та цінні речі, з яких складаються книги. Ти також автор і маєш щось сказати. Цікавий матеріал у тобі та навколо тебе, у твоєму світі та твоїх мріях.» Така можливість спонукає до участі у навчанні, в де-якій мірі дає поштовх для бажання навчитись писанню та інших мовних мистецтв.

із досвіду роботи Інни Канчуги

ПРИМІТКА: «Моя книжечка про Тараса Шевченка» не розрахована на домашнє завдання. Дитина її заповнює у школі і приносить додому коли тема завершена.

Книжечка саморобка
замінює зошит учня.

...багатьом дітям в 1-му класі важко користуватися стандартною ручкою. Це нас не повинно дивувати, адже діти в 1-му класі поступово розвивають дрібну моторику...

Тарас Шевченко народився в селі Моринцях.

Тарас Шевченко жив в селі Кирилівка.

Тарас Шевченко дуже любив маму.

Мама Тараса Шевченка називалася Катерина.

Тато Тараса Шевченка називався Григорій.

Старший брат Тараса називався Микита.

Молодший брат Тараса називався Йосип.

Старша сестра Тараса називалася Катерина.

Сестра Катерина піклувалася про малого Тараса.

Молодша сестра Тараса називалася Ярина.

Молодша сестра Тараса називалася Марія.

Дід Іван розказував Тарасові історії про козаків.

Тарас дуже любив діда Івана.

У сім'ї Шевченків було шестеро дітей.

Тарас мав три сестри і два брата.

Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 року.

Тарас Шевченко вмів дуже гарно малювати.

Тарас Шевченко написав багато віршів.

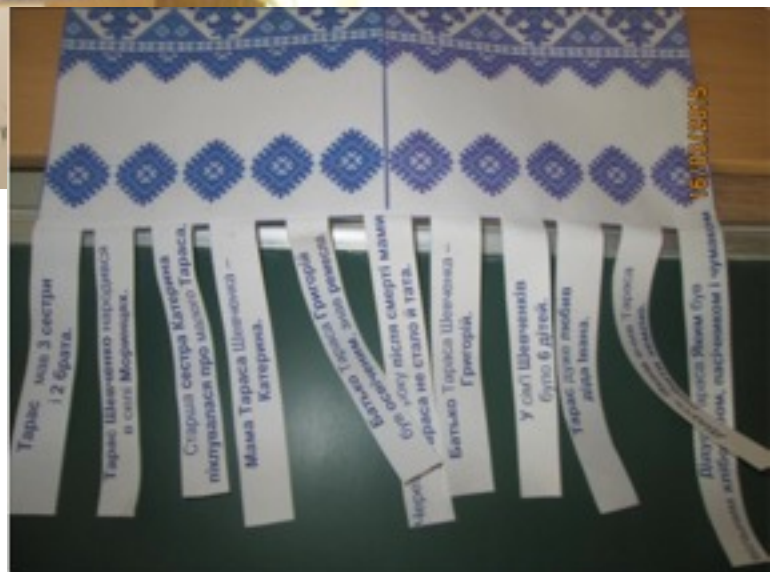
Книга з віршами Тарас називається «Кобзар».

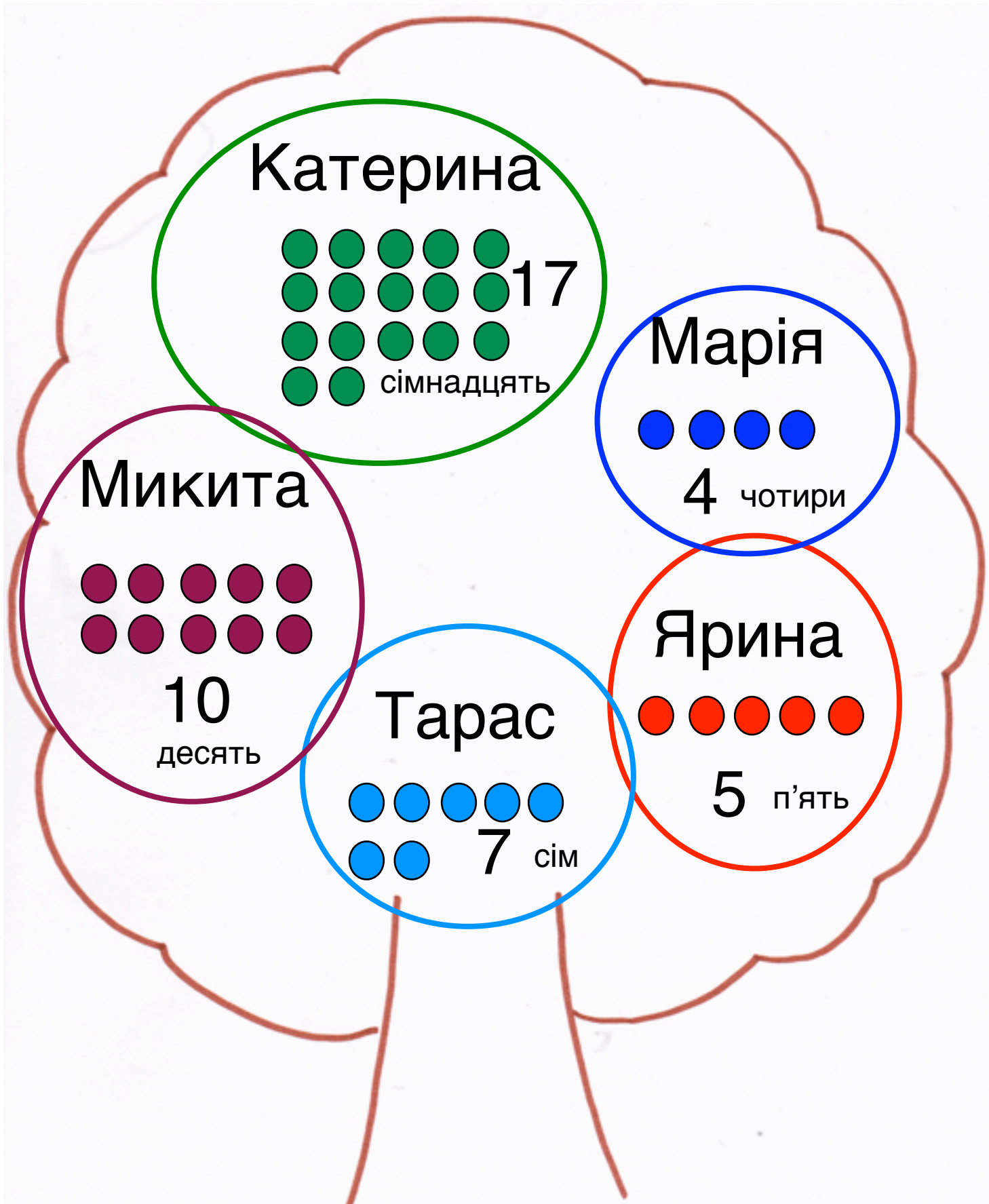
Тарас дуже любив гратися в різні ігри.

Із досвіду роботи
Оксани Ганик
ПШ“Дивосвіт”, м.Львів

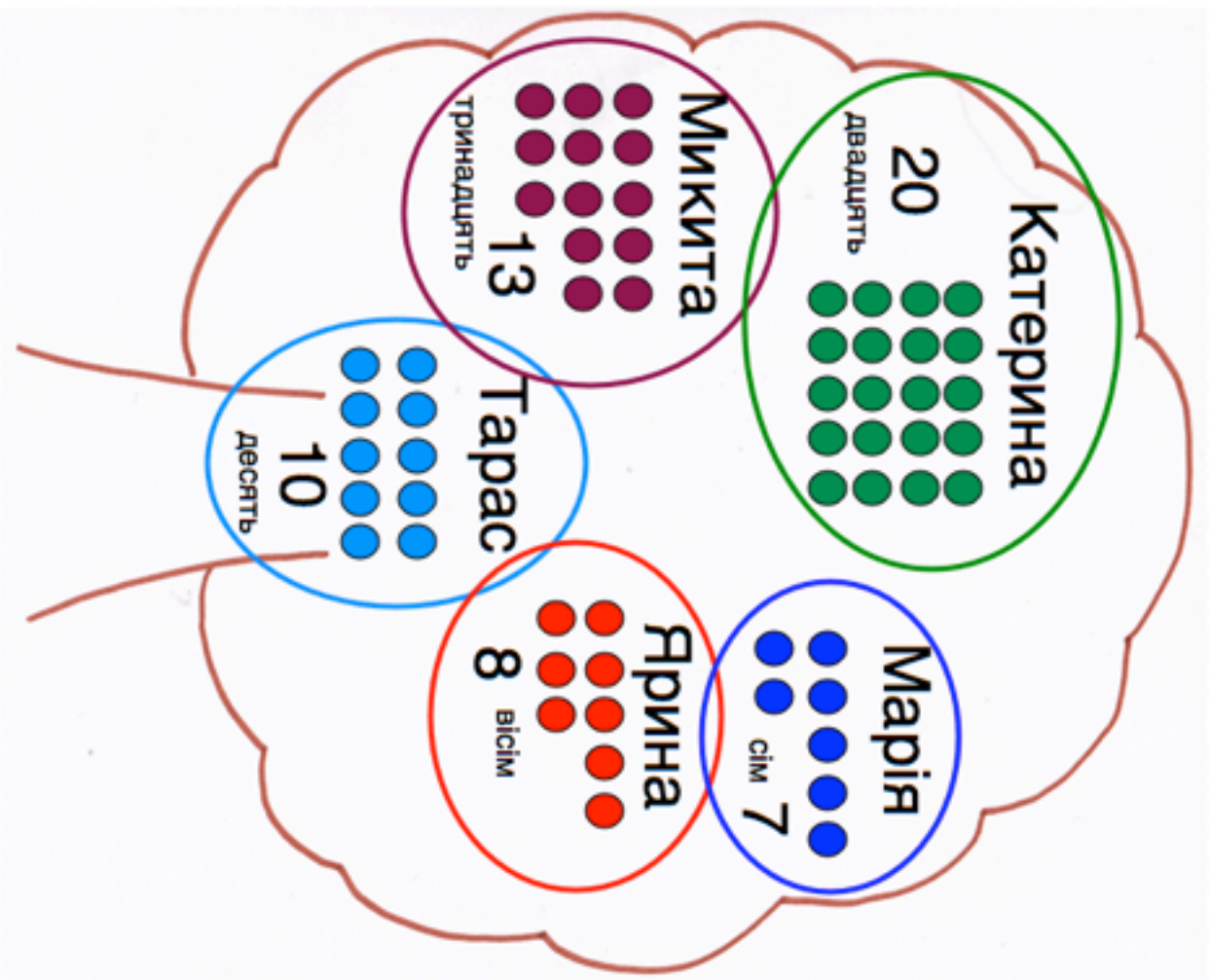

Кому скільки років?

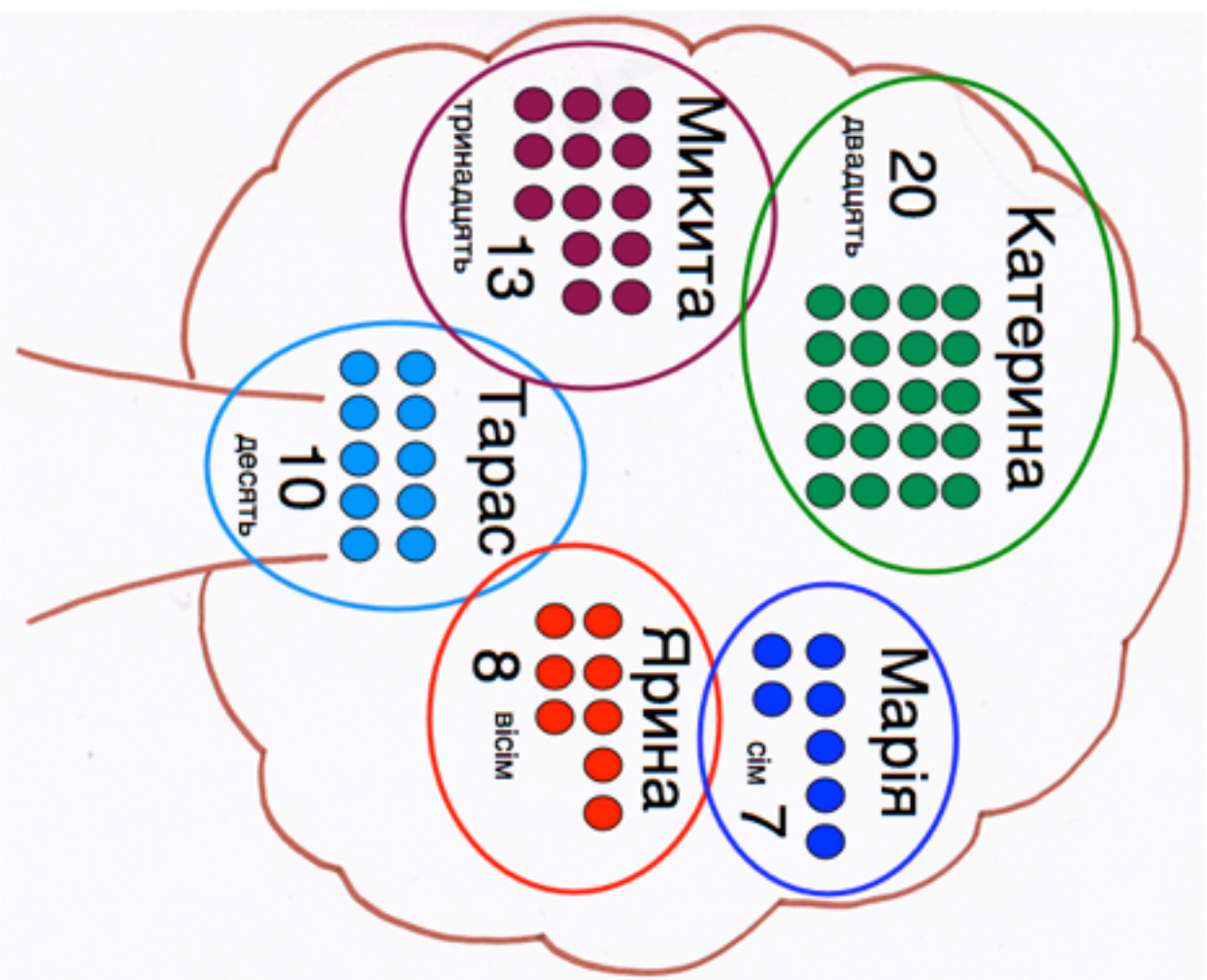

Кому скільки років?

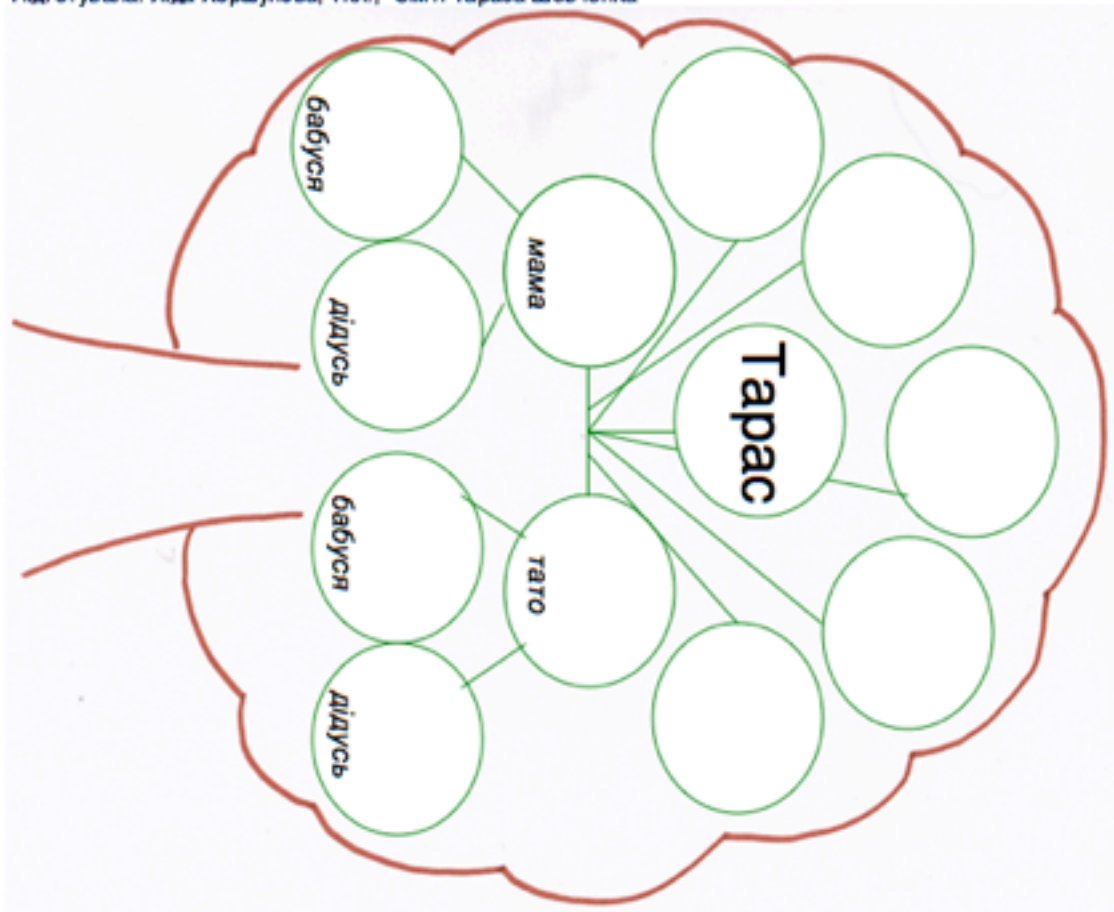
Кому скільки років?

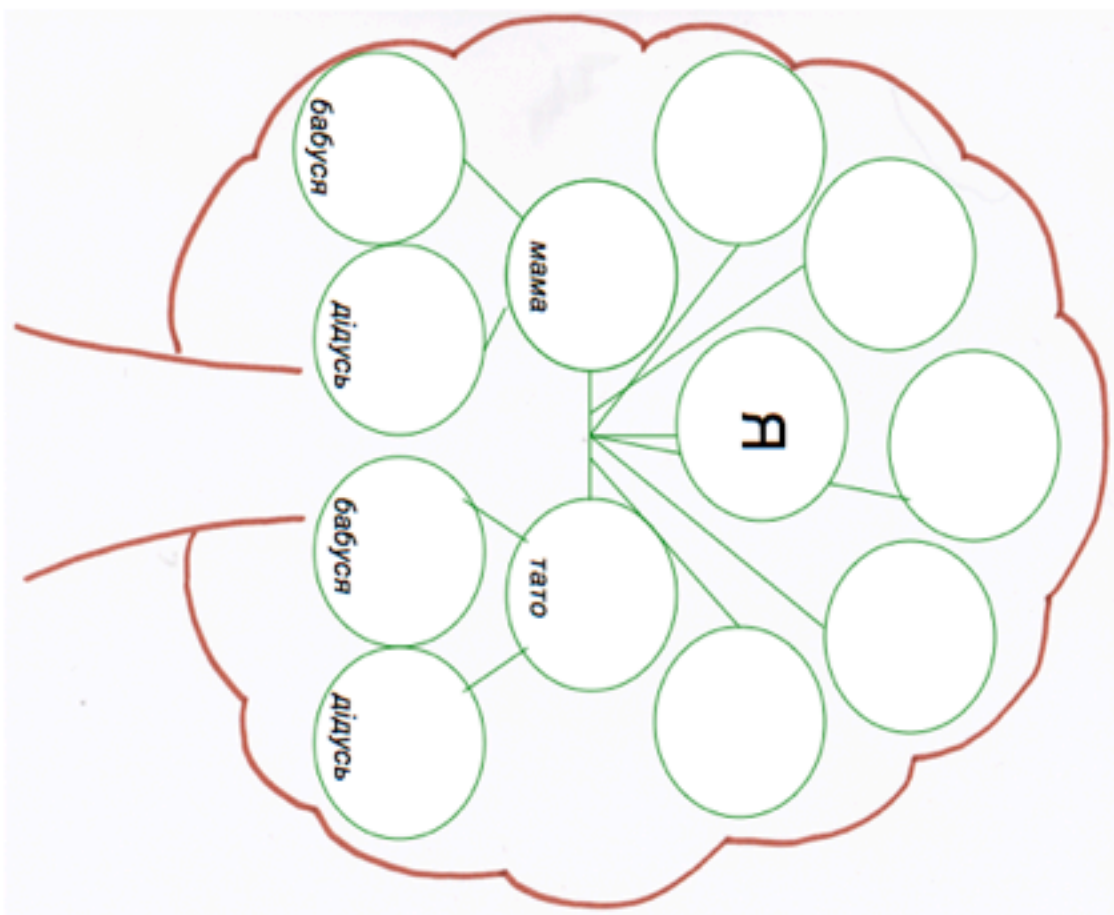

Родинне дерево Тараса Шевченка

Підготувала: Ліда Хоршунова, 1 кл., "Сім'я Тараса Шевченка"

Підготувала: Ліда Хоршунова, 1 кл., "Сім'я Тараса Шевченка"

ім'я

Родинне дерево

прізвище

Село Кирилівка
фото XIX ст.

Село Кирилівка
фото XIX ст.

Хата в Кирилівці
фото XIX ст.

Поет Тарас

Степанко: Тече вода із-за гаю...

Мама: Та полід горою...

Степанко: Ти що, теж у школі вчила
цей вірш?

Мама: Звичайно. І татко вчив.

Степанко: А бабуся і дідусь?

Мама: Вони теж його знають. А ти
запитай дідуся. Він більше половини
«Кобзаря» напам'ять знає.

Степанко: А що таке «Кобзар»? Поясни,
будь ласка, мамо.

Мама: Це велика книга з віршами
Тараса Шевченка.

Степанко: _____

Мама: _____

Підготувала: Ліда Хоршунова, 1 кл., "Сім'я Тараса Шевченка"

Поет Тарас

Лесья: Тече вода із-за гаю...

Тато: Та полід горою...

Лесья: Ти що, теж у школі вчив цей
вірш?

Тато: Звичайно. І мама вчила.

Лесья: А бабуся і дідусь?

Тато: Вони теж його знають. А ти
запитай бабуся. Вона більше
половини «Кобзаря» напам'ять знає.

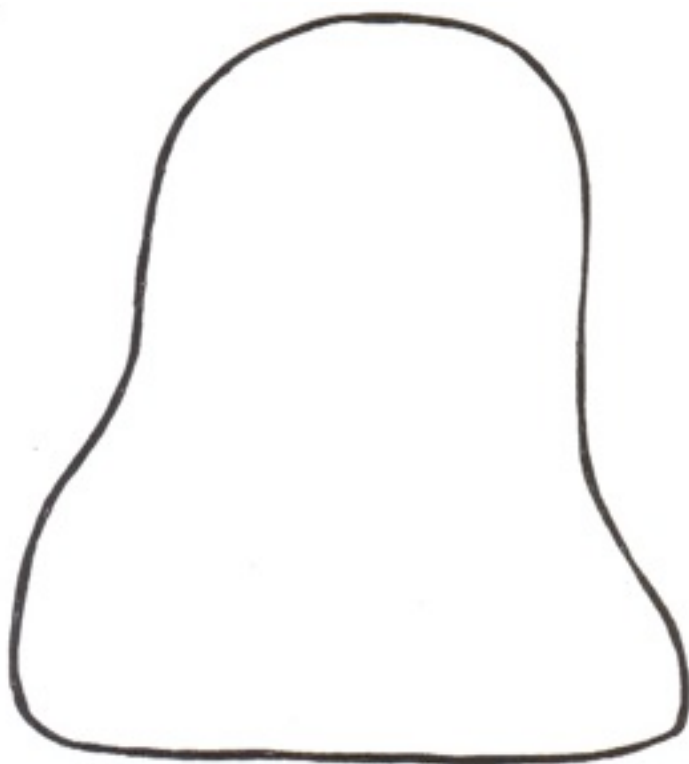
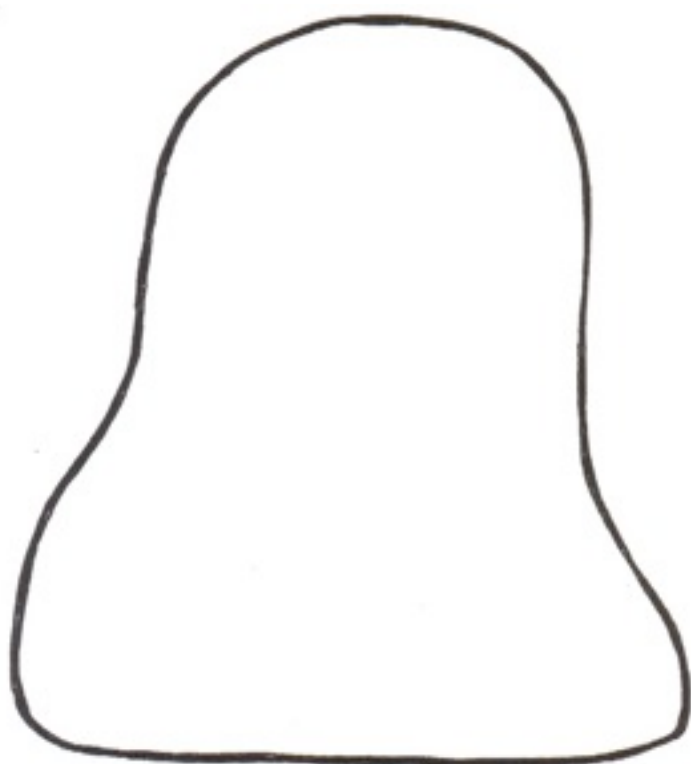
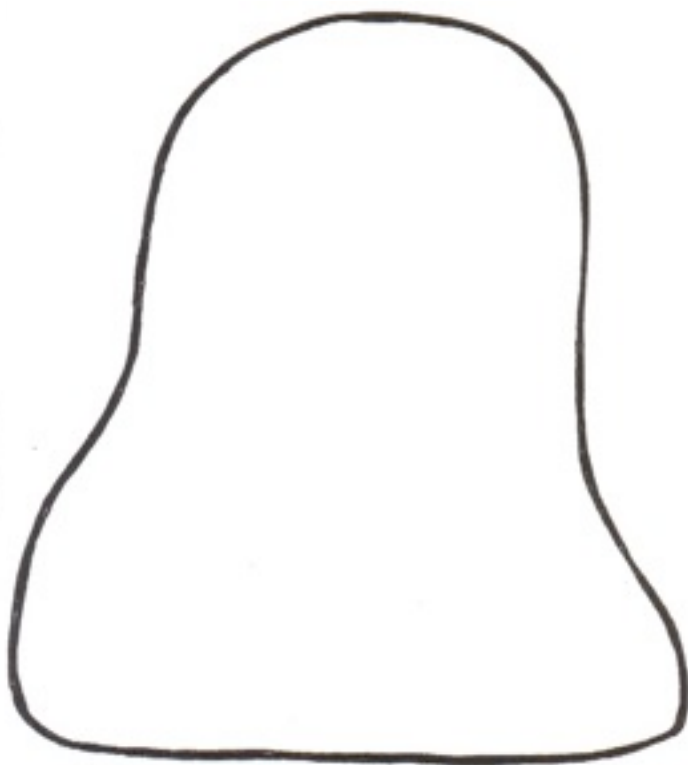
Лесья: А що таке «Кобзар»? Поясни,
будь ласка, тату.

Тато: Це велика книга з віршами
Тараса Шевченка.

Лесья: _____

Тато: _____

Підготувала: Ліда Хоршунова, 1 кл., "Сім'я Тараса Шевченка"

ШУКАЙ СЛОВО

Т	А	Р	А	С	И	К
К	К	М	А	Т	И	Т
Р	Т	Х	С	И	Н	А
І	Т	А	С	Е	Л	А
П	Т	Т	Т	Т	Т	Т
А	Т	І	Т	Т	Т	Т
Ч	С	Т	А	В	О	М
К	Т	Ж	И	Т	Т	Я
А	Т	Т	Т	Т	Т	Т

В похилій хаті край села,
Над ставом чистим і прозорим
Життя Тарасику дала
Кріпачка мати - молода.
Благословенна та година
Як народила мати сина.

Знайди та обведи у буквенному прямокутнику
слова з вірша.

Підготувала: Оксана Ганик, 1кл., "Сім'я Тараса Шевченка"

ШУКАЙ СЛОВО

Т	А	Р	А	С	И	К
К	К	М	А	Т	И	Т
Р	Т	Х	С	И	Н	А
І	Т	А	С	Е	Л	А
П	Т	Т	Т	Т	Т	Т
А	Т	І	Т	Т	Т	Т
Ч	С	Т	А	В	О	М
К	Т	Ж	И	Т	Т	Я
А	Т	Т	Т	Т	Т	Т

В похилій хаті край села,
Над ставом чистим і прозорим
Життя Тарасику дала
Кріпачка мати - молода.
Благословенна та година
Як народила мати сина.

Знайди та обведи у буквенному прямокутнику
слова з вірша.

Підготувала: Оксана Ганик, 1кл., "Сім'я Тараса Шевченка"

